Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 138. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 21, 1955. No. 138. VOL. LXII.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

Вашингтон. — Сенатська Комісія Видатків прийняла законопроєкт про допомогу закордонові в висоті 3,204,341,750 долярів, скреслюючи тим робом ті редукції в цьому законопроєкті, які поробила Палата Репрезентантів. Над цим законопроєктом радитиме повний Сенат при кінці цього тижня, і, можливо, поробить дальші зміни в ньому. Прийнята Сенатською Комісією сума тільки на 62,300,000 долярів менша від тієї суми, якої домагався уряд. Палата Репрезентантів зменшила була урядову суму 3,266,641,750 на 627,900,000 долярів, і тому рішення сенатської комісії вважають за велику перемогу уряду президента Айзенгавера. Сенатська Комісія призначила на військову допомогу 1,125,000,000 долярів, а Палата зменшила цю суму на 420,000,000 долярів. В Конгресі чекають на вирішення два важливі урядові законопроєкти, які, мабуть, будуть відложені аж до найближчої сесії в 1956 році, бо теперішня сесія має закінчитися 30 липня. До цих двох законопроєктів належать: програма побудови шляхів та справа змін в соціяльному забезпеченні. Комісія Публічних Робіт в Палаті Репрезентантів прийняла законопроєкт про будову шляхів, поробивши в ньому деякі зміни, але цей законопроєкт натрапляє на труднощі в Сенаті. Фінансова Комісія в Сенаті, яку очолює сенатор. Г. Ф. Бирд, заявляється за тим, щоб в цій справі відбулися переслухання, які потривали б так довго, що важко буде ще на цій сесії вирішити цей законопроєкт. Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про те, щоб жінки діставали старечі пенсії вже після скінчення 62-го року, а нездібні до праці робітники після 50-го року. Над цим законопроєктом радить тепер Сенатська Комісія і гадають, що Сенат не зможе вирішити і цього законопроєкту в цьому році, і він буде відкладений до сесії з 1956 року.

Вносять законопроєкти для здійснення ощадностевої програми Гувера

Вашингтон. — Досі в Сенаті внесено вже 52 законопроєкти, щоб здійснювати ту ощадностеву програму, яку пропонувала Комісія для Реорганізації Виконної Частини Уряду, що її очолював бувший президент Герберт Гувер. Немає виглядів на те, щоб ці законопроєкти були ухвалені ще під час цієї сесії Конґресу, але, як заявив сенатор Г. Александер Смит, більшість із рекомендацій Комісії Гувера стане законом найближчого року. Коли будуть прийняті ці законопроєкти, то американські податковці заощадять більйони долярів в плаченні податків. Сенатор Смит сказав у Сенаті: „Ми мусимо перейти від писаних слів до акції, та заощадити податковцям гроші, а урядові дати здібніших урядовців". Внесені законопроєкти відносяться до організації підприємств при департаменті оборони, федеральних урядовців, державних складів, бюджетово-рахункових справ, транспорту, позичкових аґенцій та інших справ, про які здавала звіт Гуверова Комісія.

Міні остерігає перед совєтськими усміхами

Боффало, Н. Й. — Голова Американської Федерації Праці Джордж Міні на зборах Стейтової Федерації Праці закликав американський нарід не дати себе обманути совєтськими усміхами, які тепер видко на лицях комуністичних провідників. Згадавши конференцію Великої Чвірки в Женеві, Міні сказав: „Переговорюймо з комуністами на основі їхній дій, а не солодких слів тих, що сидять у Кремлі". Голова АФП сказав, що Совєти можуть показати свою добру волю й щирість тим, що погодяться на вільні вибори на всіх територіях у світі, а не тільки в Східній Німеччині, і одночасно зліквідують свою „світову машинерію", яка змагає до „підривної акції" проти урядів держав вільного світу.

Д-р Шепперд програв останню апеляцію

Клівленд, Огайо. — Д-р Семюел Шепперд, засуджений до смертної в'язниці за вбивство своєї вагітної дружини, програв останню апеляцію, в якій він просив про нову судову розправу, бо нібито знайшлися нові доводи на те, що його дружину вбив якийсь невідомий чоловік, який два рази вдарив д-ра Шепперда так сильно, що той втратив притомність. Апеляційний Суд заявив, що апеляція „написана оригінально і з великою фантазією", але зовсім не подає причини до нової судової розправи. Після відкинення цієї апеляції Шепперда перевезуть із в'язничної тюрми до стейтової в'язниці в Кольомбусі, де він відбуватиме досмертну кару.

В АМЕРИЦІ

● Аґенція Юнайтед Пресс повідомляє, що віце-президент Ричард М. Ніксон має повновласть від президента Айзенгавера, який перебуває в Женеві, скликати наприкінці тижня кабінет секретарів на наради, які відбуваються звичайно кожного липня в п'ятницю.

● Голова Крайового Товариства для Поступу Білих Людей, Брайнт Бавлес зрезиґнував з цього становища, бо ця організація не викликає зацікавлення між населенням. Це товариство було зорганізоване було для підтримування сеґреґації між білим і чорним населенням. Її централя находиться в Мілфорді, Делевар.

● Арґентинський уряд дістає численні запити, що сталося з д-ром Хуаном Інґаліною, який був арештований ще 17 червня цього року. Кружляють чутки, що поліція тортурувала цього лікаря.

● Представники Американської Федерації Праці і Конґресу Індустріяльних Робітників мають вирішити ще цього тижня, яка буде назва організації, що об'єднуватиме ці дві робітничі спілки. АЗОП має два рази більше делеґатів на цих зборах, і твердить, що нова організація повинна зватися АФП, але представники КІО не погоджуються з цим.

● Особистий перекладач президента Айзенгавера в Женеві полковник Вернон Волтерс плинно говорить шістьма мовами: англійською (з англійською і американською вимовою), німецькою, французькою, портуґальською, еспанською та італійською. По-російськи плинно він не говорить, і тому перекладачем з цієї мови буде амбасадор до Москви — Чарлз Е. Болен.

● Хворий провідник демократичної більшости в Сенаті, сенатор Линден Б. Джансон одержав понад 4,000 листів з побажанням швидко видужати. Його дружина читає ці листи хворому чоловікові, і по можливості, відписує на них.

● Цього року число захворінь на поліо менше в порівнянні з минулим роком, але все ж Крайова Фундація для поборювання дитячого паралічу від січня до 9 липня цього року видала вже 710 „залізних легенів" для тих осіб, які переходять тяжкі форми цієї недуги.

„СВОБОДА" — БАГАТЮЩА КОПАЛЬНЯ ІНФОРМАЦІЙ

Вінніпеґ. — Як подає АСР („Екросс Канада Пресс") в числі 9 з 9 липня ц. р., д-р Люіс Г. Томас, провінційний архівіст у Реджайні, столиці Саскачевану в Канаді, проголосив недавно придбання трьох комплектів мікрофільму „Свободи" за роки 1893 до 1923 для Національної Бібліотеки в Оттаві, Манітобського Архіву в Вінніпеґу та Саскачеванського Архіву в Реджайні. Як причину фільмування нашого щоденника подано важливість його інформаційного матеріялу до історії українських поселень у Північній Америці, включно з Канадою. Є це перший мікрофільм українського часопису на американському континенті й з цього приводу д-р Томас подав деякі загальні інформації про „Свободу". Часопис „Свобода" — читаємо там — почав виходити в Ню Джерзі в вересні 1893 й з того часу появляється без перерви. Спочатку був це малий чотиристорінковий тижневик, що з часом збільшився до шести, а згодом до восьми сторінок. Сьогодні він виходить як щоденник і є власністю Українського Народного Союзу, що фірмує найбільшу компанію взаємного обезпечення між українцями в Америці. Цей часопис — це багата копальня інформацій про початкове життя українських поселенців в Америці. Він має окреме значення для студій західньоканадійської історії тому, що в Канаді не було ніякого українського періодика перед 1903 роком. У висліді найкращі джерела для інформації про українське життя в Манітобі й Північно-Західніх Територіях знаходяться на сторінках цього часопису. „Свобода" присвячувала тоді багато місця канадійським справам. Теж і політична сцена в Україні знаходила значну увагу на сторінках „Свободи". Також і для філологічних студій можна тут знайти дуже цікавий матеріял, бо українська мова тоді щойно стабілізувалася в літературі. Навіть англійські мовні впливи можна прослідкувати, зокрема в ділянці словника. Закінчуючи свої заввагм про „Свободу", д-р Томас стверджує, що новозроблені мікрофільми будуть безсумнівно вжиті для історичних дослідів і праць про українське життя в згаданих трьох наукових центрах. Оттаві, Вінніпеґу й Реджайні.

Арґентинські католики творять нову партію

Буенос Айрес. — Останнім часом виявилися познаки деякого розколу серед арґентинських католиків. Не цілий тиждень тому створився в Арґентині Християнсько - Демократичний Рух, що поставив собі завданням здобути голоси католиків і незадоволених елементів. Тепер постала в Арґентині нова партія, що назвала себе Християнським Демократичним Союзом. Світські католики в Арґентині під сучасну пору розбиті такиим чином на шість різних політичних груп. Церковна ієрархія не хоче зв'язувати себе з жадною із цих партій і не дає їм ніякої офіційної підтримки. Кардинали і єпископи проголосили заяву, в якій стверджують, що вони є понад всякою політикою і що Церква може сама обороняти себе і свої права. Новозаснований Християнський Демократичний Союз опублікував маніфест, в якому кажеться, що арґентинська криза не є кризою політичних партій, але кризою ідей і принципів. Підписала маніфест тільки одна особа — Рікардо Азокар, пресовий секретар екзекутивної ради нової партії, яка має мати багато прихильників в усій країні. В маніфесті Християнського Демократичного Союзу висловлені домагання створити в Арґентині справжній республіканський уряд, розділити законодатну владу від екзекутивної, підписати конкордат між Церквою і державою, в якому були б ґарантовані всі права Церкви, встановити свободу слова і преси, як теж свободу приватної ініціятиви. В коментарі до маніфесту підкреслено, що нова партія не осуджує тих, що брали участь в революті проти Перона дня 16 червня ц. р.

Палата Репрезентантів за будову атомового корабля

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про будову атомового корабля, але не такого, який проєктував президент Айзенгавер. Згідно з прийнятим законопроєктом, Морська Адміністрація уповажнена збудувати досвідний товарово-пасажирський корабель, який був би порушуваний новосконструйованим атомовим реактором. Президент пропонував, щоб швидким темпом збудувати показовий атомовий корабель, використовуючи такий атомовий реактор, який порушує підводний атомовий човен, „Навтілюс". Автор прийнятого законопроєкту конґресмен Герберт С. Бонпер сказав, що цей атомовий торговельний корабель зможе здійснювати і ту ціль, про яку думав президент Айзенгавер: він покаже світові, що ЗДА вживають атомової енерґії для мирних цілей і одночасно буде першем торговельним атомовим кораблем у світі та причиниться до модернізації американської торговельної фльоти. Цей атомовий корабель коштуватиме більше як 30 мільйонів долярів. Цей законопроєкт має ще прийняти Сенат, який зможе його змінити.

Д-р Шілі боронить секретарку здоров'я Гоббі

Вашинґтон. — Головний лікар д-р Ліонард А. Шілі заявив журналістові в своєму бюрі, що недостача вакцини проти поліо — це була найнеприємніша справа, яку він мав полагодити під час свого урядування. Найбільше докучало йому те, що весь критицизм звертався проти секретарки здоров'я, виховання і добродійности, яка в нічому невинна, бо всі рішення в справі продукції вакцини д-ра Солка та її звільнення для щеплення видавав він сам, без порозуміння з панею Овітою К. Гоббі. „Якщо можна б когось критикувати за ці рішення, казав д-р Шіллі, то тільки мене, а не її". Д-р Шілі, як голова Публічного Уряду Здоров'я і як головний лікарський дорадник уряду — мав право видавати рішення в зв'язку зі щепленням вакциною д-ра Солка, засягаючи ради від окремої групи фахівців в справах пошесних недуг. Секретарка здоров'я Гоббі зрезиґнувала з свого становища з днем 1 серпня цього року.

О. д-р М. Войнар — професор Католицького Університету в Вашинґтоні

Як повідомляє филаделфійський тижневик „Шлях", Католицький Університет у Вашинґтоні запросив о. д-ра Мелетія Войнара, ЧСВВ, на професора права на правничому відділі цього університету. Одночасно він має зорганізувати нову катедру порівняльного права (латинського й східнього), і цей новий предмет буде обов'язковий для всіх студентів богословських наук. О. д-р М. Войнар — добрий знавець церковного права і на становищі професора університету — матиме нагоду працювати в цій науковій ділянці.

СОВЄТИ НЕ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ВИЯВЛЯЄ ВВІЧЛИВІ ФОРМИ, АЛЕ НІЯКОГО ПОСТУПУ ПО СУТІ

Перед початком однієї із нарад Великих Чотирьох — учасники женевської зустрічі дозволили себе відфотографувати 117 фоторепортерам. На фото: совєтський прем'єр Булґанін, президент ЗДА Айзенгавер, французький прем'єр Фор і британійський прем'єр Іден.

Женева. — Найважнішою і найсумнішою подією другого дня Женевської конференції була виразна й одверта відмова збоку совєтського прем'єра Булґаніна погодитись на об'єднання Німеччини на плятформі, що її представили — в дещо змінених концепціях — англійський прем'єр Іден і французький прем'єр Фор. Зокрема Булґанін відкинув пропозицію названих західних державних мужів щодо ґарантій для Совєтів, що об'єднана Німеччина не буде для них небезпечною. Ґарантії, заявив Булґанін, потрібні малим і слабим державам, а Совєтський Союз не потребує полягати на чужих ґарантіях. Булґанін знову вернувся до первісного становища, зазначеного в офіційній совєтській декларації, яку проголошено напередодні виїзду совєтської делеґації з Москви: треба, мовляв, ствердити, що тепер ще справа об'єднання Німеччини „не дозріла" до позитивної й остаточної розв'язки і тому треба здійснювати її „етапами". Булґанін знову запропонував два такі етапи: створення колективного пакту безпеки, в якому були б обидві поділені частини Німеччини і, далі, ліквідація „західнього і східнього" військових бльоків, себто НАТО й совєтсько-сателітного бльоку. В ході нарад другого дня президент Айзенгавер запевнив совєтських делеґатів, що НАТО має суто-дефензивний характер. Сам він, Айзенгавер (казав президент) погодився був стати головним командантом військ НАТО тільки тоді, коли переконався про виключно-оборонне завдання збройних сил держав Атлантійського пакту. Америка теж ніколи не взяла б участи в будь-якій аґресивній війні. През. Айзенгавер твердив теж, що коли б не дозволити німцям на створення нової армії, яка перебувала б під строгою контролею НАТО, то в Німеччині була б така „пустка", яку щойно тоді могла б виповнювати небезпечна „гітлерська пропаґанда". Булґанін відповів чемно, що він вірить президентові Айзенгаверові, — але не змінив свого становища. Булґанін додав, що коли в минулому році Совєти зголосили своє приступлення до НАТО, а західні держави відкинули ту совєтську пропозицію, то тим самим відкрили правдивий характер тієї західньої організації. Справу передано міністрам закордонних справ. Невідомо, чи три головні західні делеґати погодяться взагалі на совєтську пропозицію переговорювати про пакт безпеки і роззброєння, якщо не буде ніякого поступу у найважнішій справі, яка становить першу точку денного порядку — у справі об'єднання Німеччини. Всі приявні в Женеві журналісти й політичні обсерватори стверджують, що на теперішній тамошній конференції панує дуже ввічливий куртуазійний тон і „сердечна" атмосфера, але нема ніякого істотного поступу у справах, що є дійсною причиною конфлікту між Сходом і Заходом.

През. Айзенгавер купував іграшки для своїх внуків

Женева. — Президент Айзенгавер став причиною комунікаційних труднощів на одній вулиці Женеви, коли несподівано появився там, щоб особисто купити іграшки для своїх внуків. Спершу появилось на вулиці авто з швайцарською поліцією, яка через гучномовець припинила рух усіх інших авт по тій вулиці. За хвилинку появилось авто президента Айзенгавера, який висів із нього, перейшовся по вулиці та зупинився перед крамницею з дитячими іграшками. Президент завагався перед входом до крамниці, бо, мовляв, від 20-ти років не ходив сам нічого купувати, а крім того „не має грошей". Полк. Роберт Шульц, який товаришив президентові, мав гроші й вони ввійшли до крамниці, в яку вбігли теж деякі репортери. Інші, що їх затримала особиста сторожа президента, „притулили свої носи" — як пише „Ню Йорк Таймс" — до виставового вікна. Президент вибрав одну велику й дві малі ляльки в швайцарських одягах, „вероплян" та альпейський ріг, разом на $21 вартости. Хтось приявний у крамниці послужив за перекладчика, бо президент не говорить по французьки, а власник крамниці не знав анґлійської мови. Зрештою, президент спішився і заявив, що не має часу та безпосередньо з тієї крамниці від'їхав до Палацу Народів, де відбувається конференція.

Сателіти закликають до повороту своїх втікачів

Вашинґтон. — Уряди сателітських держав, які є під совєтською контролею, закликають своїх політичних втікачів, які живуть в ЗДА або в Европі, до повороту на батьківщину. Цю акцію ведуть вони від минулого року, але тепер її скріпили, твердячи, що „визволення" східньо-европейських держав не має вигляду на успіх, тому політичні втікачі повинні повернутися додому, щоб працювати для добра свого народу. Румунська Леґація в ЗДА в платному оголошенні закликає політичних втікачів до повороту, щоб „включити себе в конструктивну працю для добра румунського народу". Сателітські уряди Польщі, Румунії, Мадярщини та Болгарії проголосили, що політичних втікачів, якщо вони повернуться додому, судитимуть лагідніше, ніж це було давніше. Також і чеське посольство оголосило заклик до повороту своїх політичних втікачів. Досі 15 мадярських втікачів зголосилися до повороту, а до всіх сателітських держав хоче виїхати від 100 до 200 осіб. Найбільше поворотців знаходиться в таборах для втікачів в Німеччині, де вони розчарувалися в Заході. Американські урядовці заявляють, що справа не в тому, чи велике число втікачів хоче повернутися додому, тільки в тому, що ті втікачі бачать, як свобідно аґенти сателітських урядів можуть докучати жертвам свого терору у вільних країнах Заходу.

Важливі наради в Аденауера у Швайцарії

Мюррен, Швайцарія. — Західньо-німецький канцлер д-р Аденауер, який перебуває на літніх феріях у високогірському швайцарському селі Мюррен, що має тільки 350 мешканців, — заперечив, наче б він дістав вістку, що члени Женевської конференції хочуть бачити його. Він, мовляв, приїхав до Мюррен незалежно від Женевської конференції, на доручення лікаря, що порадив йому перевести час у високогірському кліматі. Аденауер заповів свій виїзд до Москви на половину вересня, залежно від попередньої підготови, що йде через німецького і совєтського послів у Парижі. До Аденауера приїхали міністер закордонних справ Брентано і генеральний секретар канцлерської канцелярії, проф. Гальштайн, а також д-р Бляйкенштайн, політичний репрезентант Західньої Німеччини в НАТО, який є головою західньо-німецької обсерваторської місії в Женеві. Західньо-німецькі державні мужі заалярмовані непримиримим становищем большевиків, бо невдача Женевської конференції в справі об'єднання Німеччини може захитати позицію уряду Аденауера.

Іден мав довгу розмову з Булґаніним і Хрущовим

Женева. — Вечером з вівтірка на середу, коли англійська делеґація видала бенкет для членів совєтської делеґації, англійський прем'єр Іден та совєтські достойники — Булґанін і Хрущов знайшли нагоду для окремої довгої розмови, якої змістом була — як оприлюднено — справа об'єднання Німеччини. В іншому куті тієї самої кімнати сиділи МекМіллан і Молотов. Розмовці мали під рукою московську „водку" й англійські напитки. У розмові були заторкнені далекосхідні справи, але не було мови про Індо-Китай. Англійці дуже стурбовані неґативним становищем СССР щодо об'єднання Німеччини.

Американських фармерів вітають у Харкові

Харків. — Населення Харкова вітало дуже тепло американську хліборобську делеґацію, що відбуває тепер поїздку по Україні. Юрба людей вичікувала на залізничому двірці і на вулицях й облягала готель, в якому зупинилася делеґація, щоб побачити американців. Окремі особи зупиняли членів делеґації, щоб заявити їм, що вони „люблять американський нарід, але їм не подобаються американські провідники". В Харківському Сільсько-господарському Інституті якась жінка викрикувала в супроводі рясних оплесків „Хай живе дружба між американським і совєтським народами". Харківські українці, оглядаючи американських фармерів, дивувалися, що вони добре одвягнені і не мають мозолів на руках. Взагалі совєтські офіційні чинники намагаються „зорганізувати" серед населення якнайбільше захоплення для американських гостей. Совєтська „хліборобська" делеґація, що під проводом заступника міністра сільсько - господарських справ Мацкевича оглядає тепер фарми в Айова, цікавиться методами праці в американських фармах і захоплюється американським морозивом.

В СВІТІ

● За Женевськими конференційними столами, поставленими в чотирокутник в одній із заль Палацу Народів, засіли 45 осіб, більше, як спершу думалось. Кожний із трьох західніх голів делеґацій має по 10 помічників і дорадників, а москалі — 11. Туди входять теж 4 міністри закордонних справ та особисті перекладачі. Делеґати - учасники сидять у двох рядах за чотирокутним столом. Під стінами стоять або сидять ще коло 20 осіб з-поміж секретаріяту та „нижчого ступня" делеґатів, потрібних час від часу головним делеґатам.

● Швайцарська поліція заарештувала жінку, яка пробувала підбігти до авта з совєтськими делеґатами в Женеві і вручити Булґанінові якусь петицію. Прізвища цієї жінки і змісту петиції не оприлюднено.

● Доля мадярського кардинала Міндсенті все ще невідома. У Ватикані також нічого не знають про місце перебування нібито випущеного на волю кардинала, що його 8 років тому комуністи засудили за „державну зраду" і „шпигунство" на досмертну в'язницю. „Оссерваторе Романо", офіційний орган Ватикану, заявляє, що відношення мадярського уряду до релігії не змінилося: невинности кардинала Міндсенті не визнано, повної свободи йому не приверненo й не визнано прав Церкви.

● Совєтські делеґати в Женеві показали себе цим разом „демократичнішими" від американців у стику з швайцарською публікою. Большевики поїхали з своєї резиденції на засідання в Палаці Народів двома відкритими автами, з широкими усмішками на широких обличчях й вимахували руками та капелюхами. Їхні „тілохранителі" їхали за ними в закритих автах. Зате президента Айзенгавера повезено в закритому авті, а за ним і перед ним їхали у відкритих автах аґенти безпеки.

● У Греції, в портовому місті Піреус біля Атен, 27 в'язнів-комуністів, заарештованих за приналежність до шпигунської організації, прокопали підземний тунель, довжиною 90 стіп і втекли.

● „Нет" („комар") — назва нового типу англійського воєнного турбомоторового літака, найлегшого з усіх існуючих. У понеділок перший такий літак відбув пробний лет, піднявшися в повітря після надзвичайно короткого старту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РІЗНІ ЦІЛІ І РІЗНІ ПІДХОДИ

Довго плянована й очікувана та широко обговорювана й коментована „конференція на вершинах" у Женеві почалася минулого понеділка політичними заявами голів урядів чотирьох великодержав на тему теперішнього міжнародного положення і можливостей його відпруження. Започаткував ці заяви президент Айзенгавер одною із своїх найкращих промов, якщо брати обставини і загальну „атмосферу", в якій вона була виголошена. Це говорив великий державний муж, голова наймогутнішої країни в світі, а проте він говорив скромно і безпретенсійно, хоч і цілком свідомий своїх великих обов'язків та своєї великої відповідальности. „Ми не можемо сподіватися того, щоб тут упродовж кількох годин чи кількох днів розв'язати всі проблеми світу, які мусять бути розв'язані. На ділі, ми четверо, що тут зустрілись, не маємо від інших (народів) навіть повновластей пробувати це. Коріння багатьох з цих проблем закопані глибоко у війні, в конфліктах та в історії. Їх ще тільки утруднюють різниці в урядових ідеологіях та амбіціях... А проте, ми, можливо, можемо створити нове наставлення, яке уможливить майбутню розв'язку тих проблем, що належать до нашої відповідальности..." — говорив президент Айзенгавер.

В дальшому він загально з'ясував, які ці проблеми. Він уважає, що коли відповідальні державні мужі хочуть спричинитись до міжнародного відпруження, вони повинні насамперед усунути причини цього напруження. До таких причин президент Айзенгавер зарахував поділ Німеччини, перегони в зброєнні, можливості несподіваного нападу, брак взаємного довір'я і — що для нас найважливіше й чого не заторкнув так виразно жаден інший промовець на цій конференції — обставини поневолення інших народів у Совєтському Союзі. Президент Айзенгавер дослівно говорив:

„На ширшому пляні існує проблема респектування прав народів вибирати собі таку форму правління, в якій вони хочуть жити, та привернення суверенних прав і самоуправління тим народам, яких того права позбавлено. Американський нарід рішучо вважає, що деяким народам Східньої Европи, багатьом з них із довгою та гордою історією національного існування, не дано сьогодні можливостей користати з такого приречення наших воєнних деклярацій в рямках Об'єднаних Націй, скріплених іншими воєнними домовленнями..." В дальшому президент Айзенгавер вказав на деякі приклади такого поневолення, вживаючи виразно слова „народи", а не „нарід" Совєтського Союзу, як теж звернувши увагу на підривні дії керованого з Москви підривного „міжнародного комунізму".

Заяви інших західніх державних мужів, Ідена і Фора, йшли приблизно по тій самій лінії пропозицій для усунення причин міжнародного напруження, і тоді це напруження перестане існувати.

Цілком інший підхід висловив совєтський прем'єр Булганін у своїй вступній заяві. Москва хоче насамперед „відпруження", або — радше — його наслідків, а вже потім, мовляв, будемо усувати його причини. Вона хоче зліквідувати західню систему оборони, виявлену в організації НАТО, хоче „невтралізації" Німеччини, хоче припинення зброєнь без відповідної контролі, що означало б припинення оборонної підготови Заходу, при рівночасній безконтрольності таких самих заходів за залізною заслоною, і т. п.

Цей цілком протилежний підхід до проблем міжнародного напруження свідчить дуже виразно і про цілком протилежні цілі Заходу і Сходу на конференції в Женеві та в цілій теперішній „співіснувальній" метушні. Захід хоче „співіснувати", але поки не створені передумови такого „мирного співіснування", він змушений до „збройного співіснування". Москва, не готова ще до війни, змушена теж „хотіти співіснувати", але так, щоб вільний ще світ „співіснував" з нею з її ласки. Кремль цілком виразно намагається використати глибоке й безсумнівне бажання миру західнього світу на те, щоб дипломатичними крутійствами та пустословними обіцянками приспати його та збудити в огні щойно тоді, як на це вона буде готова.

Виступ совєтського представника в Женеві, як і вся теперішня поведінка кремлівських диктаторів, тільки потверджують та скріплюють переконання про повну розбіжність і протилежність цілей Заходу і Москви. І саме це переконання мусить викликати скептичність до всіх цих великих і малих конференцій, без уваги на висловлювані на них оптимістичні заяви. Президент Айзенгавер включив факт поневолення Москвою інших народів у свій реєстр причин міжнародного напруження. Для нас це — первопричина теперішнього міжнародного лиха. Поки цієї причини не усунуть, доти не буде виглядів не тільки на мир, але навіть на „відпруження".

НЕВТРАЛЬНА ШВАЙЦАРІЯ

Президент швайцарської федерації вітав у Женеві чотирьох голів урядів, однаково президента Айзенгавера, прем'єрів Ідена, Фора і — Булганіна. Преса підкреслює, що оце вперше прибув до Швайцарії урядуючий президент З'єдинених Держав, як також уперше — прем'єр Совєтського Союзу. Почесна чота зустрічала так само Айзенгавера, як і Булганіна, а швайцарська музика грала однаково американський гимн, як і „Інтернаціонал". Але мешканці Женеви здебільша не дуже цікавились ані приїздом достойних закордонних гостей, ані взагалі відкриттям конференції, про яку тепер говорить і пише весь світ. В усякому разі перед домами, в яких живуть головні делегати, не вистоюють юрби, а вияви зацікавлення швайцарців далеко менші, як, наприклад, американців в Айові чи інших стейтах нашої країни, де вони зустрічають совєтських „хліборобів", як милобачену сенсацію. Швайцарці просто звикли до приїзду й виїзду найчільніших постатей з усього світу.

Швайцарія — невтральна без отих „лапок", що їх ставить інколи преса, коли мова йде про Індію або Югославію. Невтральність Швайцарії доказана не словами, а ділами: вона не дала втягнути себе в ніяку війну за останніх 140 років, а після другої світової війни не приступила до Об'єднаних Націй і не належить до ніякого військово-політичного бльоку. Очевидно, що її невтральність не є духова, бо швайцарці органічно ненавидять комуністів, а швайцарська демократія, з її обожуванням свободи одиниці та приватної власности, є суперечністю комуністичних доктрин. Політична невтральність Швайцарії полягає ще й у тому, що вона не бавиться в ніякі посередництва, а її дипломатія свідомо стримується від усякого активізму в міжнародних справах. Участь Швайцарії в різних міжнародних організаціях Об'єднаних Націй, в Міжнародній Організації Праці, в Світовій Організації Здоров'я і ін. — це єдиний її зв'язок із ОН. Очевидно, що далі діють на терені Швайцарії централі Міжнародного Червоного Хреста (в Женеві) та Міжнародної Поштової Унії (у Берні). Зрештою, Швайцарія дуже вдоволена, що минувся період „легковаження" її, коли, після ліквідації Ліги Націй і створення Об'єднаних Націй, осідок цих останніх визначено на терені ЗДА. Женева, якноторійне — між двома світовими війнами — місце зустрічі державних мужів з усього світу, була вже „реабілітована" минулорічною конференцією в справі Індо-Китаю, а теперішня конференція „на вершинах" є її остаточною „реабілітацією". Але у швайцарців багато більшу ролю грає економіка, як престиж: туристичний рух і одержування чужої валюти від приїжджих гостей — це одна з найважливіших позицій швайцарської економіки.

Це цікава країна з територією на несповна 16,000 кв. миль і населенням коло 5 мільйонів душ, яка лежить в самому центрі Европи, оточена такими колись експансивними державами, як Німеччина, Франція, Австрія й Італія. Вона виборола собі свою суверенність і зберегла її непорушною почерез наполеонівські й дві останні світові війни. Це цікава країна, де високі альпійські гори займають 61% території, а промисел — пропорційно до числа населення — надзвичайно гарно розвинений. Всупереч образові більшости гірських країн, що мають чудові перекази, але консервативне господарство і бідність, Швайцарія славна з свого найвищого в Европі життьового стандарту й знаменитих цивілізаційних удогіднень. Таких парадоксів Швайцарія має більше. Вона складається з 22 кантонів, з яких кожний має власну автономію, власну нижчу адміністрацію, уряд і судівництво. Між окремими кантонами є великі різниці — географічні, економічні, мовні, суспільні, віроісповідні. На такому маленькому просторі і серед такого невеликого народу існує поділ на дві релігії (зрештою — існує повна свобода віровизнання), католицьку (більшість у 10 кантонах) і протестантську (більшість у 12 кантонах), існує теж поділ на три мови, німецьку, французьку і італійську, панівні в окремих кантонах та рівні у системі федерації. Це виробило у швайцарців почуття високої толеранції, яке є прикметною рисою їх вдачі.

Зрештою, до доктрини про невтральність Швайцарія дійшла через довгий ланцюг воєн. Наріжним каменем історії цієї країни вважається рік 1291, коли три кантони сполучилися в союз (Лігу) для боротьби проти визиску Габсбургами. Світлою датою у цій визвольній боротьбі швайцарців є 1386 рік, коли то в битві під Семпах півтори тисячі швайцарців розбили дощенту 6,000 вояків австрійського Леопольда III. Але щойно у Вестфальському мировому договорі 1648 року признано міжнародним актом суверенність Швайцарії. В міжчасі вона пережила криваві внутрішні розправи. У половині 15-го сторіччя велася перша громадянська війна між кантонами (між Лігою і Конфедерацією) за їх територіяльні претенсії. В першій половині 16-го сторіччя розпочались глибокі релігійні чвари (реформаторська діяльність Цвінглі). Вже після 30-річної війни, у другій половині 17-го сторіччя, відбулась у Швайцарії друга громадянська війна, на соціяльному ґрунті, між селами і містами. За наполеонівських часів Швайцарія знову стала тереном війни і воєнної окупації. Аж у Віденському конгресі, 1815 року, урочисто проклямовано невтральність для Швайцарії.

Нелегко було вдержати її, коли частина населення, німці, співчуває Німеччині, друга ж, французи, співчуває Франції. Нелегко бути невтральним ще й тому, що Швайцарія залежна від імпорту з одних країн та експорту до других, і в обох світових війнах опинилась під натиском та погрозами держав, з якими вона тісно економічно пов'язана. Треба було не тільки великого практичного хисту державних керівників Швайцарії, але й свідомости міжнародного світу, що добре мати таку оазу миру в Европі, щоб зберегти Швайцарію невтральною. Чимало прислужилась тут і свідомість, що Швайцарія — це не така собі мала й слабка країна, якою можна б помітувати. У Швайцарії зобов'язує загальна військова служба, до якої можна покликувати всіх чоловіків від 19 до 60 року життя. І швайцарська армія є одною з найкращих в Европі та найнебезпечніших, як оборонна сила, що боролась би на чудово відомому їй високогірському терені, перетвореному в одну велику фортецю.

Конференція, що якраз рік тому відбувалася в Женеві, теж у палаці Ліги Націй, і що приспорила комуністам ще й Північний В'єтнам, не додала блиску імені Швайцарії, як тієї країни, куди з'їздяться дипломати радити над миром у світі. Найближчі дні викажуть, чи казкова швайцарська природа вплине на притуплення совєтських апетитів, чи чуйности державних мужів Заходу.

I. Світ

ХРУЩОВ МАЄ НОВІ ТРУДНОЩІ

Постає дуже цікаве питання: як довго Хрущов може вправлятися в аматорських спробах вести величезне господарство Совєтського Союзу? Як довго члени Політбюра та уряду зможуть приглядатися Хрущову, що набрався переконання у можливості перевести всяку ідею, яка прийде йому в голову? Очевидно, що можливе це тільки в совєтських умовинах безкритичного ставлення до черевовіщання секретаря партії.

Все частіше надходять вісті з Москви, що сільсько-господарські справи в СССР гіршають, що витрати на зброєння починають робити страшенні спустошення в економіці країни. Це і є одна з основних причин, як говорять англійці, мирних настроїв Кремлю.

В серії статтей Американського Географічного Товариства вийшла ґрунтовна стаття п. Чаунсі Д. Гарріса про сільське господарство СССР. В цій статті Гарріс посилається на авторитетні дослідження різних авторів, а головне на праці Вол. Тимошенка, професора Стендфордського університету в Каліфорнії.

Автор каже, що в той час, коли совєтська промисловість зробила й робить великі досяги, сільське господарство є у положенні стаґнації. Для цього є дві причини: кліматично-фізичні умовини країни і неймовірно тяжкі умовини людського життя.

Щодо кліматично-фізичних умовин, то З'єдинені Держави Америки знаходяться на південь від 50° північної ширини, що йде майже рівнобіжно з кордоном Канади, а СССР у більшості знаходиться на північ від цієї лінії, і тільки частина південної України та Кавказ з Туркестаном лежать на південь від неї. Крім того, в Азії умовини значно гірші як у Канаді.

Головним тереном сільського господарства СССР є трикутник з кутами — Ленінградом, Одесою та південним Уралом. На цьому просторі можливе успішне господарство. Ця територія, менша від американської на 54 млн. акрів, має прохарчувати населення значно більше, ніж в Америці, при чому врожаї з кожного гектара землі в СССР значно нижчі як в Америці.

До цього треба мати на увазі, що для сільського господарства зовсім непридатні райони тайги й тундрові простори півночі СССР, що займають майже дві третини всієї площі СССР. У цьому відношенні серце Аляски без порівняння ліпше, як це видно із звітів університету Аляски, а зокрема з успіхів, досягнених у знаменитій долині Матануска. В північних просторах Сибіру і на Далекому Сході, в Якутщині, такі речі неможливі.

Число днів без заморозків у Ленінграді становить 160, у Москві — 130 а в Іркутську — 95. Також кількість дощів та снігу тут недостатня для сільського господарства, бо різко змінюються в напрямі від вогкого узбережжя Балтійського моря.

У Совєтському Союзі немає таких добрих районів для плекання кукурудзи та бавовника, як в Америці, бо найбільш відповідні для цих культур райони мають замало вогкости і не можуть давати доброго врожаю без штучного наводнення. Як твердить Гарріс, врожай пшениці з акра в Совєтах становить приблизно 12 бушелів проти 17 в Америці, а для кукурудзи в Совєтах — 17 бушелів, а в Америці — 40, бо в СССР застосовують недосконалі методи обробітку землі, при недостачі штучних погноїв, а саме селянство не заінтересоване в підвищенні врожайности.

Головна ж причина всіх неуспіхів у совєтському сільському господарстві — мізерна оплата, що її дістає колгоспник. Політикою мізерної оплати селянської праці Кремль здобуває засоби для фінансування тяжкої промисловости. Тим то на протязі останніх 25 років сільське господарство СССР не виходить з кризи, а продукція м'яса й молока навіть зменшилася на 30 відсотків.

Як виходить з пресових повідомлень, в Узбекістані, центрі бавовництва в Совєтах, перспективи для врожаю не дуже добрі, бо були пізні заморозки. Таке саме становище з цукровими буряками в Україні. А хрущовська політика з кукурудзою напевно провалиться бо, як твердить совєтська преса, весною старалися засіяти якомога більше площі, не зважаючи на якість праці і посівного матеріялу. До того ж, коли прийде час жнив, кукурудзу прийдеться збирати руками, бо машин для цього бракує.

Кремль вже почав закуповувати закордоном деякі продукти. Так, підписано вже контракт на купівлю понад 200,000 тонн цукру з Куби і 600,000 тонн пшениці з Канади, з яких 250,000 призначено для Польщі та Чехословаччини.

Те, що дасть колосальна площа „цілинних земель" — понад 50,000,000 акрів — ніхто не знає. Одне ясно, що Совєти матимуть з кожним роком все більші труднощі з харчами.

Ставка на розвиток тяжкої промисловости, на зброєння та реалізацію різних військових плянів вимагає від СССР колосального напруження, якого країна, при поганій системі бюрократичної адміністрації, не в стані витримати на довшу мету. Це і є причиною, що спонукує Кремль виставити кличі про мир та співіснування. „Співіснувальною" метушнею большевики хочуть поширити серед народів віру в те, що Москва справді шукає миру, а не готується до всесвітнього підбою.

В останніх розмовах у Москві на прийнятті в американській амбасаді 4 липня, Хрущов пробував переконати представників Заходу, що в Совєтах з харчами та іншими продуктами першої потреби — все гаразд. Переконування Хрущова не були дуже речеві, і навряд чи їм хто повірив.

ДОКУМЕНТИ ДЛЯ УТРИВАЛЕННЯ РІДНОЇ ТРАДИЦІЇ

Збірники пісень Січового Стрілецтва, які наспіли в Америку негайно після закінчення першої світової війни, не тільки розбудили цікавість молодого українсько-американського покоління до української музичної творчости, але й дали підставу до зацікавлення долею самого Стрілецтва. Щойно видана друком, невелика розмірами праця д-ра Никифора Гірняка „Організація і духовий ріст Українських Січових Стрільців" — це черговий документ, який повинен спричинитися до зрозуміння ролі УСС-ів у відродженні української нації і в її змаганні до розбудови незалежної держави в новітній добі. У листі до автора книжки пише о. Василь Ваврик ЧСВВ: „Оригінальна студія про Стрілецтво та його вклад у духову скарбницю... Вважаю такі студії за дуже цінні на українському ґрунті в Америці".

Інші читачі захоплені книжкою тому, що вона містить багато досі невідомих моментів з історії Січового Стрілецтва, а дехто добачає її вартість у тому, що вона має „характер безпосередности, яка є рідкою прикметою подібних студійних праць".

Саме оця „безпосередність", тобто участь автора в описаних ним подіях, приковує увагу читача. Серед української спільноти в Америці наочні свідки, а то й учасники недавніх історичних подій, стають дуже важливим чинником у створенні підвалин під новою українською традицією. Крім того, становище й роля таких учасників причиняється немало до розуміння труднощів, які мусіли бути переборені майже в кожному важливішому моменті, а з поодиноких картин та описів можна оцінити вартість одиниць та їх заслуги як майбутніх історичних постатей.

Якщо йде про особу автора, то в перевиданій у Вінніпегу в 1953 р. накладнею Івана Тиктора великій „Історії Українського Війська", опрацьованій під керівництвом проф. д-ра Івана Крип'якевича в 1936 р., присвячено значне місце сотникові д-рові Никифорові Гірнякові, командантові коша УСС. Як з цієї „Історії", так і з праці автора теперішнє українське покоління мусить прийти до висновку, що Гірняк вмів оцінювати положення і орієнтуватися в важких моментах, у яких важилася доля самого Січового Стрілецтва.

Наше молоде американське покоління, головне те, що приїхало недавно з европейської скитальщини, з книжки Гірняка довідається, як народився серед Стрілецтва „новий тип українця". „У способі думання, поведінці, розумінні своєї гідности, розумінні своїх прав і обов'язків почали УСС — саме під впливом війни — витворювати новий тип українця, відмінний від тяжкого, спокійного, трохи вайлуватого, заголюканого й нерішучого типу „русина". Стрілець не брав нічого трагічно, не переймався тягарем воєнного життя, не заломлювався під враженням своїх хвилинних невдач, а шукав нагоди їх виправити".

Автор переповідає коротко „епопею УСС-ів у 1915 році й її вплив на ментальність Стрілецтва". Ця епопея справді дивна: перший воєнний подвиг — перемога УСС-ів на горі Маківці, де „гостро схрестили свої мечі московський наїзник і українське військо"; організаційне розбиття Леґіону в 1915 р. відчужило деякі формації, одначе „само життя заставило стрілецьку верхівку поминути всякі службові перешкоди й шукати шляхів до внутрішнього порозуміння"; після того прийшов „кривавий шлях УСС-ів в 1916 і 1917 роках", бо аж після переформування весною, в місяці березні, вирушив на фронт новосформований полк УСС-ів у силі шести сотень. У липні 1917 року, під час офензиви Керенського, Леґіон УСС-ів розбито знову, внаслідок дезерції зі свого становища мадярських і чеських полків австрійської армії, які сусідували з стрільцями. В московський полон попала тоді більшість старшин. „Але для них готовила доля нові завдання в Наддніпрянській Україні, що по упадку зненавидженого царату стала будитися до нового життя. Колишні царські полонені УСС-и мали взяти участь в розбудові державного життя відродженої Наддніпрянщини".

Крім участи у воєнному житті, Леґіон УСС-ів брав участь у політичному житті при вирішуванні питання, чи рвати зв'язок з австрійською армією, чи ні. У цей історичний момент важливу ролю відіграв самий Гірняк, як командант коша УСС-ів. Чималу ролю в політичному житті УСС-ів сповнила їхня пропаґандивна і національно-освідомна праця серед рідного населення на Карпатській Україні, Волині і Степовій Україні, а по проголошенні Української Народної Республіки Третім Універсалом Української Центральної Ради, в листопаді 1917 р. в Коші відбулася велика маніфестація, хоч Леґіон стояв під наказами австрійської армії.

УСС-и організували школи в окупованих австрійською армією селах на Волині, а в Галичині деякі відділи діставали відпустку, щоб допомагати селянам під час жнив на полі. Усі такі і їм подібні події потверджені численними світлинами, які роблять книжку Гірняка цікавою і для старшого покоління.

Коли під теперішню пору Никифор Гірняк, разом з своїми загально відомими з своєї громадської праці братами, опинилися в Америці і тут віддають свої сили для добра американсько-української спільноти, вони можуть стати прикладом, як треба включатися в народну працю на новому ґрунті і спричинятися до збагачення історії української Америки.

З праці д-ра Никифора Гірняка теперішнє українське покоління ясно зрозуміє, що царська Росія не могла бути щирим союзником вільної Америки. Це виявилося дуже швидко після того, як Москва, змінивши форму свого правління, стала не тільки найзавзятішим ворогом Америки, але й ворогом всього вільного світу.

Д-р Семен Демидчук

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

15

Так обійшли ми всю Гуцульщину, бачили, як рубають гуцули смереки на сплав, оглядали скрізь „комори Довбуша", вертепи й печери в скелях, де він ніби то ховав свої скарби. А цих схованок чимало по всій верховині. Побували ми в усіх важніших її пунктах і зайшли аж до Довгополя, села на кордоні з Буковиною. Парохом там був славний у тому часі о. Попель. На жаль, ми його не застали вдома. Бачили тільки його огрядну гарну господиню — гуцулку, яка поралася на городі. Город був на славу й робив честь її господарности.

Зараз на другому боці Білого Черемошу, що творив галицько - буковинську границю, лежало друге Довгополе, буковинське, де жили вже православні гуцули. Розташувалося воно в прегарній мальовничій місцевості.

Обидва села жили з собою в приязні й їх мешканці раз-по-раз перепливали в той чи інший бік. Взагалі гуцули, що жили вздовж галицько-буковинської границі, по той чи цей її бік, не знали між собою ніякої різниці, бо й віра їх не ділила — адже ж обряд був той самий. І ні суха ,ні мокра границя (Черемош) не ділили їх. То вже коли Польща й Румунія захопили нашу землю, перетяли вони Гуцульщину надвоє й не допускали переходити чи перепливати границі.

7. Визначні люди Гуцульщини

Водячи нас по Гуцульщині, Ситник не минав нагоди знайомити нас із визначними людьми Гуцульщини, коли ми опинялися в їхній місцевості. Так у Жаб'ю ми відвідали й познайомилися з відомим радикальним діячем і письменником д-ром Яковом Невестюком, що записався і в нашій красній літературі комедією „Кандидат", яку видала перед тим Українська Видавнича Спілка. На жаль, проживаючи довгі літа в обставинах забитої, як то кажуть, дошками від світу глухої провінції, цей талановитий чоловік почав надто заглядати до чарки. Познайомилися ми також і з Юрою Соломійчуком, гарним представником гарного гуцульського племени. Соломійчук теж був завзятий радикал і провідник Січовиків, зненавиджений адміністрацією, що складалася з поляків.

Він жив у гарній і чистій хаті, прибраній місцевими виробами — столярськими, різьбарськими, ткацькими й гончарськими. Це був поставний чолов'яга, що завжди ходив у гуцульській ноші. Був дуже популярний по всій Гуцульщині, а листівки (витівки) з його постаттю на цілий зріст у гуцульському строї з топірцем у руці й тобівкою через плече можна було тоді стрінути мало не в кожній інтелігентській хаті в Галичині.

Завів нас Ситник і до третьої гуцульської знаменитости в Жаб'ю — старого війта Шекерика — Доникова. Був це Юрин антагоніст, бо тримав із владою, себто з старостою, й, очевидно, вважався опозиціонерами за „хруня". Був із нього правдивий козарлюга, велетень, пишний та гордий, який цупко держав у своїх руках війтівську палицю. Нагадував він мені Гоголівського Пацюка, що то йому вареники самі плигали в рот. Старий Шекерик був самодержавним володарем і в своїй родині, яка мусіла його в усьому слухатись, як і підвладна йому околиця.

В хаті Шекерика пізнав я й його підлітка сина, Петруся, — дуже милого й цікавого хлопчину, що добре вчився в сільській школі й дуже рвався до книжки й дальшої науки. Але батько, хоч багатир, не схотів віддати сина до гімназії з очевидною шкодою для нього. Одначе Петрусь самоосвітою вибився понад звичайний рівень. У протилежність до батька він став радикалом і виявив на громадському полі жваву діяльність. Полишив він слід і в літературі, як збирач етнографічних матеріялів, які Вол. Гнатюк публікував у видаваних НТШ „Матеріялах до української етнології й антропології", і як автор оповідань і навіть довгої повісти. В 1918-19 рр. був Петро Шекерик членом Української Національної Ради ЗУНР у Станиславові й депутатом до Трудового Конґресу в Києві, де парадував у своїм гуцульськім одягу. За Польщі був послом до Варшавського сойму. На жаль, не отримавши ширшої шкільної освіти, став ні „павою, ні вороною", ні селянином, ні інтеліґентом, а маючи амбіції й певний вплив у своїх горах, виломився з партійної ферули й свою кар'єру скінчив не дуже славно. Маючи літературний хист, Шекерик написав був велику повість з гуцульського життя, але й ця повість і призбирані етнографічні матеріяли пропали під час його арештування большевиками за їх першого приходу до Галичини. Вивезений на заслання, він певне там загинув.

Переходячи через сусідню Криворівню, завітали ми до різьбаря Василя Якіб'юка, одного з замітніших гуцульських майстрів.

У цього Якіб'юка звичайно мешкав з сім'єю Іван Франко, приїжджаючи на літо до Криворівні. В його криниці мочив він свої скоцюрблені пальці, коли вже був хворий, і казав, що від того стає йому легше.

Якіб'юк дуже пишався тим, що в нього жив Франко. З цього приводу зажив він чимало популярности від різних кореспондентів, які хмарою налітали до Криворівні, розпитуючи про побут у ній великого галицького Каменяра.

В Яворові побували ми у Шкрібляків, синів славного й поза Гуцульщиною різьбаря Юри. Це були найвідоміші майстри. В Яворові славився ще Корпанюк. Крім них були гарні мистці мало не в кожному гуцульському селі, особливо в Брустурах і Річці. Проходячи ,ми бачили цих різьбарів, як вони коло хати майстрували, різьбили або вибивали взори пацьорками на тарелях, скриньках тощо.

Свою мандрівку закінчили ми в Кутах, де очевидно завітали до о. Стефановича, місцевого пароха, відомого в тих часах патріота, високого, чорнявого, горбатоносого чоловіка вірменського типу.

Склавши йому свою пошану, ми з Кут, уже повозкою доїхали до Коломиї, там розпрощалися з Ситником і поїздом від'їхали до Львова.

8. Гуцули, їх вдача та болячка їхнього життя

В дорозі між Косовом і Коломиєю бачили, як молоді гуцули й гуцулки направляли „цісарську" дорогу. Це була обов'язкова робота — „шарварок", їх мусіла виконувати громада. Жінки — молодиці й дівчата відзначалися своєю вродою й звинністю, а заразом веселістю. Вони жартували між собою й жартом зачіпали й проїжджих.

Взагалі гуцули — чоловіки й жінки — відзначалися веселою вдачею, були дуже товариські й гостинні.

Великою болячкою, що нищила гуцулів, була коршма й її несовісні господарі, що задля зиску розпоювали ґазд і доводили їх до руїни, забирали від них шахрайством їхні садиби. Чимало багатих господарів, власників розлогих полонин, скінчили своє життя в страшенних злиднях, часто-густо невільниками — наймитами в того самого коршмаря, що забрав їх усеньке майно.

З ІНАВҐУРАЦІЙНИХ НАРАД РАДИ ДИРЕКТОРІВ УКК

Наради обраної Шостим Конгресом Українців Ради Директорів УКК, до якої входять члени Екзекутиви і Політичної Ради УКК, почалися в суботу 15 липня ц. р. о год. 11.30 перед полуднем. В нарадах взяло участь 27 (на всіх 40) членів Екзекутиви і Політичної Ради. Як гості брало участь 5 осіб — представників преси і деякі урядовці канцелярії УКК.

Збори відбувалися в охолоджуваній механічно залі. Інтересно було спостерігати, що між самими членами УККомітету не залишилось помітного сліду тих суперечностей, що так різко проявились на недавньому Конґресі та які ще й досі покутують серед частини суспільства. Щонайменше тих суперечностей не можна було завважити. Наради були заповіджені на год. 11-ту перед полуднем і — заки вони почались — тут і там видно представників поодиноких угрупувань чи організацій у дружній розмові, всі щиро вітаються, обмінюються усміхами і думками, сідають де кому вигідно, без найменших познак будь-якого поділу. А за президіяльним столом займають місця — проф. Л. Добрянський і п. Д. Галичин посередині, секретарі п. Миник і п. Вілинський по боках, а зліва при окремому столі, п. Ю. Ревай, директор канцелярії УКК, з „горою" всіляких матеріялів і документів. Спостерігаєте і дивуєтесь, невже ж це ті самі люди, між якими приходило до таких гострих суперечностей під час Конгресу? І відчуваєте жаль, що цих зборів та нарад не можуть бачити і за ними слідкувати не тільки ті всі, що були на Конґресі, але й ті, в яких всіляко насвітлювані писання та розповіді з Конґресу залишили слід антаґонізму та огірчення або побоювання. Правда, теж і тут думки в поодиноких справах поділені, теж і тут є різні погляди та підходи і різні тенденції, але все це є складовою частиною свідомої, демократичної громади.

Наради відкрив коротким словом голова УКК проф. Лев Добрянський, вітаючи присутніх і передаючи діловий провід над нарадами президентові УКК п. Дмитрові Галичинові, який з черги привітав присутніх від Екзекутиви УКК. У своєму інавґураційному слові президент Д. Галичин підкреслив, що Український Конгресовий Комітет перестав би виконувати свою ролю і діяти, як тільки він пішов би виключно по лінії тих, що є проти Української Національної Ради, але і водночас він перестав би існувати з моментом, якщоб пішов по лінії самих тільки прихильників УНРади. А далі: обрані тому три роки на П'ятому Конгресі Українців керівні органи УКК мали куди легше завдання і ситуацію, як має їх провід УКК сьогодні, коли західній світ шукає щораз наполегливіше можливостей коекзистенції з червоною Москвою.

Після відчитання листи членів нової Політичної Ради, п. Галичин привітав і представив зібраним нових членів цієї Ради, а зокрема полковника Рибака, активного діяча американсько - української спільноти, перед його покликанням до військової служби під час останньої війни.

Після промови п. Д. Галичина почалася дискусія над порядком нарад. Проф. І. Вовчук запропонував деякі формальні зміни в порядку, а п. Степан Сприньский домагався вилучення з програми нарад 6-ої точки про призначення редактора для „Українського Квартальника", мовляв, ця справа вже є перерішена признанням Шостого Конгресу для проф. М. Чубатого. Проф. І. Паливода пропонував встановити приречення для членів Ради Директорів, що на тереві УКК будуть придержуватися завжди засад толеранції і чесної гри, на що одержав відповідь від предсідника нарад п. Дмитра Галичина, що таку заяву підписували всі делегати, які брали участь в Шостому Конгресі. Проф. Чубатий висловився за урухомленням, найважливішої на його думку, „політичної комісії" й одержав відповідь, що цю ролю повинна виконувати саме Політична Рада УКК. Ред. Драган й адв. С. Ярема просили пригадати членам спосіб і засади ведення нарад Ради Директорів і вкінці д-р Володимир Галан запропонував взяти на точку третю нарад справу пляну діяльности провідних органів УККА й одержав вияснення, що плян праці має бути встановлений Радою Директорів на підставі напрямних, що їх мають виробити окремі комісії; проєкт такого пляну ще був вироблений перед Шостим Конгресом й оголошений у пресі.

Після закінчення дискусії прийнято 13 голосами проти двох порядок нарад, вироблений Екзекутивою. Тим самим відкинено всі запропоновані поправки.

Третю точку — верифікацію протоколу Шостого Конґресу, після основної дискусії вирішено — на пропозицію п. І. Вілинського — в той спосіб, що створено окрему верифікаційну комісію в складі: ред. А. Драган, д-р М. Стахів і проф. І. Вовчук, яка разом з президією і секретарями Шостого Конгресу має перевірити записаний секретарями і на т. зв. „тейп-рекорді" перебіг Конгресу і встановити якнайвірніший текст протоколу. Рішення перейшло одноголосно.

З черги — в четвертій точці нарад — п. Дмитро Галичин подав звіт з нарад Екзекутиви, що відбулися в днях 9 і 16 червня і в днях 8 і 15 липня ц. р., зокрема звіт з проведених від останнього Конгресу політичних та репрезентаційних акцій.

Першою політичною акцією була проведена зприводу ювілейного засідання ОН у Сан Франсіско пропаґандивна діяльність окремо покликаної для тієї мети репрезентації УКК на місці. Спеціяльної делеґації від Централі УКК не висилано з огляду на великі кошти виїзду такої делеґації та її перебування в Сан Франсіско. До створеної ад гок репрезентації УКК покликано місцевих людей. Інші національні групи у ЗДА жадних виступів у Сан Франсіско не влаштовували. Репрезентація УКК була єдиною, яка протестувала проти московського імперіялізму і терору. Американська преса й опінія прийняли виступ української делеґації добре, подаючи обширні звіти про українську демонстрацію проти Молотова й компанії, й улаштовуючи для делеґації спеціяльний виступ у телевізії. В праці делеґації взяло участь три особи з Сан Франсіско і чотири особи з Лос Анджелесу. Витрати на діяльність репрезентації винесуть коло 800 долярів в усьому.

У зв'язку із Зустріччю Чотирьох, що відбувається тепер у Женеві, Екзекутива УКК заплянувала і розпочала вже нову другу широку політичну роз'яснювальну акцію. Переслано туди відповідну кількість примірників приготованого проф. Л. Добрянським меморандуму про українську справу, друкованих англійською і французькою мовами, як теж цілий транспорт англомовної літератури про Україну для роздачі її членам делеґацій західніх держав і політичним обсерваторам та представникам преси. Для проведення запланованої акції покликано окремий комітет, який має складатися з таких українських діячів, які перебувають у Швайцарії: інж. Єреміїв, д-р Прокоп, ред. Врадович, ред. Чарнецький, та інж. Лучишин. Делеґації допомагатиме п. Чопик, уроджений тут наш громадянин, що саме тепер перебуває в Європі в інших справах. Для успішного проведення цілої акції винайнято в Женеві окреме бюро.

Третя акція, що її підтримав УКК, була участь українців у конференції для справ закордонної політики ЗДА, влаштованій Колґейтським університетом у Гемилтоні, Н. Й. Український Конґресовий Комітет репрезентували на цій конференції — д-р Шандор, д-р Катерина Кохно і п. Волтер Прибила, які провели добру роз'яснювальну роботу про загрозу совєтського імперіялізму для світового миру. Українська репрезентація влаштувала для видатніших членів конференції також окреме прийняття, на якому інформовано присутніх про українську справу.

Крім тих зовнішньо - політичних акцій, Екзекутива УККА опублікувала в пресі звернення до українців у ЗДА в справі жертвенности на Народній Фонд, підписане членами Екзекутиви і Політичної Ради УКК.

З інших справ вирішено або обговорено такі:

1. Вирішено заплатити кошти у висоті 1,200 долярів за видану проф. Чубатим брошуру із статтями проф. Чубатого і проф. Л. Добрянського зприводу десятиліття „Українського Квартальника" і зі змістом цього ж „Квартальника" за 10 років.

2. Відкинено домагання проф. Чубатого на винайм окремої кімнати в готелю для приміщення в ній редакції „Українського Квартальника" і доручено окремій комісії підшукати окрему канцелярію для цієї мети. Домагання проф. Чубатого відкинено на базі опінії правних дорадників з уваги на правні комплікації.

3. Вирішено відбувати засідання Екзекутиви щонайменше раз на місяць і засідання Ради Директорів раз на три місяці.

4. Запропоновано асиґнувати з Народного Фонду дотації на такі цілі:

Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії — 50 дол.

КОДУС для Австрії — 100 дол.

ЦЕСУС — 300 дол.

Бібліотека ім. Петлюри в Парижі — 50 дол.

ЦПУЕН в Німеччині — 200 дол.

Обнова — 100 дол.

УТГІ в Мюнхені — 150 дол.

Незалежна Асоціяція Науковців у Мюнхені — 250 дол.

Санітарно-Харитативна служба в Мюнхені — 150 дол.

Для Вразилії на комплетну бібліотеку про Україну англійською мовою — 110 дол.

Шкільна Рада при УККА на видання підручників — 2,500 дол.

Український Студентський Фонд на стипендії — 500 дол.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА — 500 дол.

Українська Вільна Академія Наук в ЗДА — 500 дол.

В дискусії, в якій забирали голос пп. А. Батюк, адв. Ст. Ярема, д-р М. Стахів, В. Мудрий, проф. І. Паливода, д-р В. Галан, Матула, адв. М. Пізнак, І. Вілинський, Й. Лисогір, А. Драґан, проф. Л. Добрянський, Ст. Сприньский, проф. І. Вовчук, акцептовано розподіл дотацій і висловлено побажання, щоб у майбутньому справи признання більших дотацій розглядала бюджетова комісія і передавала їх потому на вирішення Екзекутиви, згл., Ради Директорів. Пп. Батюк і Миник окремо заявляють, що вони в Екзекутиві здержались від голосування в справі розподілу фондів, уважаючи, що це право прислуговує Раді Директорів. Це, очевидно, не значить, що вони були чи є проти самого розподілу. Передискутовано теж проведені політичні акції і висловлено побажання щодо проводження таких акцій у майбутньому. В доповненні до свого звіту про політичні акції УКК, п. Дмитро Галичин подав ще, що актуалізується вже справа створення Американського Товариства Прихильників Вільної України. Цю справу веде проф. Л. Добрянський у Вашинґтоні. Вияснення в справі асиґнування тих чи інших дотацій давали п. Дмитро Галичин і адв. М. Пізнак, касир УКК. Апробування уділених дотацій і висловлених побажань в справі завдань бюджетової комісії при розподілі фондів прийнято одноголосно.

З черги приступлено до вибору ділових комісій. Ведучий нарадами президент УКК п. Галичин інформує, що статутово йому прислуговує право рекомендації кандидатів до таких комісій і він з того права скористав та приготовив листу кандидатів. Проте, Рада Директорів має повне право ці кандидатури приймати, відкидати чи доповняти. Опісля в дискусії звернено увагу, що такі кандидатури президент УКК повинен раніше узгіднювати, зглядно порозумівватись в тій справі з іншими членами Екзекутиви, з чим п. Галичин погоджується.

До найбільш гарячої дискусії прийшло над кандидатурами до комісії публікацій та інформацій. П. Галичин пропонував насамперед Редакційну Колеґію видань УКК в складі: Драґан Стахів, Зиблікевич, Харамбура, Стоцький і редактори „Квартальника" та „Бюлетеню". Після коророї дискусії над цією колеґією перейдено до порядку, бо її повинна виділити з-поміж себе комісія публікацій та інформацій. В дискусії над цією комісією проф. Чубатий висловлює переконання, що ця комісія не потрібна, що вона нічого не робить, а радше перескаджає в роботі та що її повинна заступати політична комісія. П. Галичин стверджує, що такою „полічною комісією" є Політична Рада, яка становить складову частину Ради Директорів. У дальшій дискусії п. Зиблікевич пропонує додати до запропонованого списка кандидатів ще п. Вілинського й Лоґуша, що підтримує п. Сприньский, а п-ні Лотоцька пропонує п-ню Вурачинську. Ставиться ще інші кандидатури. Знову приходить до дискусії і вкінці переголосовується первісну листу кандидатів, без доповнень. П. Вілинський заявляє, що ця комісія єдина, яка йому відповідає і тому, хоч не вибраний до неї, він стягає свою кандидатуру до будь-якої іншої комісії.

На цьому зроблено коротку перерву для перекуски, що її приготовив заряд готелю таки в самій залі нарад. Під час перекуски — ожицлені розмови між поодинокими учасниками нарад.

Після перерви зголошується до слова адв. Пізнак та заявляє, що „в ім'я тієї толеранції і компромісовости", в яких Рада почала і веде свої наради, він пропонує, щоб до обраної вже комісії інформацій додати ще пп. Вілинського і Гайваса. П. Вілинський від себе пропонує ще кандидатуру п. Лоґуша. Адв. Пізнак заявляє, що він рішучо не має нічого проти п. Лоґуша, навпаки, вважає його своїм великим приятелем, але він рішучо є проти ломання джентелменських порозумінь. Під час перерви він з п. Вілинським порозумілись щодо компромісу, який він саме запропонував і коли він цей компроміс видвигнув формально, то п. Вілинський, подібно як на Конґресі, заскакує своїми додатками. Тому адв. Пізнак відтягає свій внесок. Цей самий внесок ставить тоді ред. Мудрий і збори його приймають. Голосування над дальшими комісіями (склад яких подано у вівтірковому числі „Свободи") відбулося скоро і без довшої дискусії і відбувалося майже завжди одноголосно.

З черги прийшла на порядок дня справа призначення редакторів англомовних видань УКК, „Українського Квартальника" й „Українського Бюлетеню". Голова УКК проф. Лев Добрянський запропонував призначити на ці становища проф. Миколу Чубатого і ред. Володимира Душника. Проти кандидатури проф. Чубатого виступив насамперед проф. І. Паливода, закидаючи, що проф. Чубатий своїми писаннями в справі митр. Полікарпа і відповідями на звернені проти нього статті виявив свою необ'єктивність і сторонничість і, крім того, можна мати багато застережень щодо друкованих ним у „Квартальнику" матеріялів. Проф. І. Вовчук запропонував натомість залишити всяку дискусію, справу встановлення ґенеральної лінії для обидвох видань передати інформативно - публікаційній комісії, а пропозицію проф. Добрянського прийняти. На внесення д-ра М. Стахова розділено справу призначення редактора „Квартальника" від справи редактора „Українського Бюлетеню". Внесення прийнято і голосування проведене над справою призначення редактором „Українського Квартальника" проф. Чубатого дало такий вислід: за призначенням — 11 голосів, проти 9 голосів і здержалося 4 голоси. Редактором „Бюлетеню" призначено ред. В. Душника 15 голосами проти двох (п'ять від голосування стрималося).

Після проголошення висліду голосування, виступив проф. Чубатий із заявою, що історія запише це голосування як вияв вдячности за 11 років праці і створення фундаментальних діл. В дальшому проф. Чубатий ствердив неслушність виступу проф. Паливоди і домагався подання конкретних фактів щодо редаґування „Квартальника". У своїй праці він не мав ніякої підтримки. „Квартальник" був трактований по мачушиному і він, проф. Чубатий, мусів працювати завжди до пізньої ночі з таким вислідом, що захворів тяжко на серце. Щоб могти вести як слід працю, він був примушений винайняти окреме приміщення, в готелі, даючи вивіску, що це редакція „Українського Квартальника". Наприкінці заявляє, що голосування, проведене над його призначенням, було нелеґальне, бо його вже давніше призначила редактором Ширша Рада, вже в самих початках існування УКК, і Шостий Конґрес висловив йому признання. Підкреслив ще, що коли б вислід голосування був неґативний, то він заскаржив би рішення Ради Директорів до суду.

Член Екзекутиви і касир УКК адв. Пізнак заявив у відповідь проф. Чубатому, що якщо УКК має редактора якогось свого видання, то це повинна бути людина, з якою можна співпрацювати, а не входити з ним в непотрібні сутички і витрачати час на непотрібні дискусії. Стверджує, що проф. Чубатий винайняв на кошт УКК приміщення в готелі без відома Екзекутиви УКК. Якщо проф. Чубатий не зможе згодитися з Екзекутивою, то хай зрезиґнує. Як довго він одержує платню,

(Закінчення на стор. 4-ій)

Семен Старів

Делеґат УККА до ООН.

ЮВІЛЕЙНА СЕСІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

(7)

Промова Молотова і українська демонстрація проти нього знайшли своє висвітлення в пресі. Журналіст із „Сан Франсіско Екзамінер" висловився так:

„...Дипломати багатьох національностей, зігнувшись наперед у своїх кріслах, уважно прислухались до кожного слова Молотова. Якраз тепер він говорить про „добробут людства". В цей час надворі пролунав слабенький голос. Одиноке синє авто, майже втрачене в потокові вуличного руху, все кружляє й кружляє навколо Опери. Домашньо-виготовлені плякати, намальовані чорним чорнилом на картоні, проголошують: „Воля Україні!", „Україна не потребує російського наглядача!", „Мир Молотова веде до голоду на Україні!"

Ці слова, з таким вдалим контрастом між балачкою Молотова і демонстрацією українців проти нього, були варті наших зусиль. Ми горді з того „одинокого авта" (автор, очевидно, не зауважив інших) і з тих людей, що сиділи в ньому. Ми горді, бо це був одинокий голос протесту проти демаґоґії Молотова в той час, коли ті „голубки" і баритони - лавреати сталінської премії йому радісно аплодували.

В цей день сан-франсіскаьське радіо в новинках дня згадувало про українську демонстрацію проти Молотова і за волю і незалежність України.

Наш салют Вашій Екселенції!

Як не старалась президія Сесії Генеральної Асамблеї утримати делеґатів від нападів один на одного і від сварок, проте стримати їх вона так таки і не могла. Перед виступом Молотова промовці говорили, а слухачі позіхали, бо таки хоч би й кому то було б скучнувато слухати повторення тих самих слів про мир і про любов, коли такого миру і такої любови немає. Молотов пробив лід і ріка рухнула зі всієї сили. Мовляв, ввічливість і бажання — одне, але дійсність — щось зовсім друге.

Почав кубинський постійний представник до ООН, Еміліо Нунез-Портуондо. В своїй промові він відзначив, що не всі нації мають волю, як, напр. Литва, Латвія і Естонія, які знаходяться під окупацією Совєтського Союзу. Він також підкреслив, що більше 98-ми мільйонів неросіян пригнічені совєтською Москвою. Таке твердження викликало протест з боку президії, мовляв, тут не згадувати неприємні речі, як також не називати речі своїми іменами. Президент сесії відібрав промовцеві слово. Така акція президії викликала заворушення в залі і енерґійний протест з боку багатьох делеґацій. Перед сценою, біля трибуни, появився, як метеор, маленький Ромульо. Він протестує проти правил президії. Він також заявляє свою солідаризацію з кубинським делеґатом. І він так думає, що мільйонові не-російські нації поневолені в Совєтському Союзі. Ці нації мають право на самостійне існування. Він, як і кубинський делеґат, за те, щоб говорити про ті пригнічені нації на цій сесії.

Для нас це була добра нагода. В той самий момент делеґація УККА послала такі листи:

„Й. Е. Д-р Еміліо Нунез-Портуондо
Надзвичайний Амбасадор
і Уповноважений Посланник,
Постійний Представник
до ООН.

Ваша Екселенція;

Прийміть від нас найщиріше поздоровлення за Вашу шляхетну промову в обороні націй, що пригнічені в совєтсько-російськім рабстві.

Наша делеґація репрезентує тут Український Конґресовий Комітет Америки, який об'єднує біля півтора мільйона американців українського походження. На нас покладено завдання принести на форум долю українського народу, що знаходиться зараз в совєтсько - російському рабстві.

Ми хотіли б надіятись і бажати, що також українська боротьба знайде Вашу підтримку в боротьбі проти совєтсько - російського рабства і фізичного знищення".

Делеґація: (підписи).

До Філіппінського Ромульо, Делеґація УККА відіслала такого листа:

„Ваша Екселенція:

Ми хотіли б висловити Вам нашу радість за Ваш захист закріпачених совєтською Росією націй. Ми також радіємо за Вашу енерґійну підтримку кубинського Постійного Делеґата до ООН під час його промови на сесії Генеральної Асамблеї.

Ми репрезентуємо Український Конґресовий Комітет Америки, що об'єднує понад півтора мільйона американців українського походження. На нас покладено завдання висунути на форум цієї сесії долю українського народу, що знаходиться під окупацією і гнітом совєтської Росії.

Ми надіємось і бажаємо, щоб у Вашій шляхетній боротьбі за права і волю поневолених націй, Ви не забували про Україну".

Делеґація: (підписи).

На закінчення цього репортажу хочу сказати добре слово на адресу Українського Конґресового Комітету. Те, що УККА підготовив і послав Спеціяльну Делеґацію до Сан Франсіско, яка, використавши святкову сесію ООН, на яку з'їхались делеґати шестидесяти держав, провела велику роботу в справі популятизації української національно - визвольної боротьби, є безперечно знаком його доброї роботи.

(Кінець).

ЩЕ ОДИН СПОСІБ ВИЗИСКУ

(З передач Української Програми Радіо Визволення).

Від деякого часу кремлівські диктатори придумали ще один спосіб визиску свого населення. Це — так звані державні закупи під отоварення. В суті ж — це найцинічніша форма державної спекуляції.

Поскільки совєтський уряд є єдиним монопольним господарем усіх промислових виробів, він не лише свавільно встановляє ніким неконтрольовані ціни на товари, що їх відпускає в продаж. Він, на бажаних йому умовах, запроваджує натуральний товарообмін своїх промислових виробів на вироби сільського господарства, якщо в когось такі лишаються після виконання обов'язкових державних поставок. З цією метою промислові товари, найпотрібніші для населення, уряд цілком забирає з вільного продажу. А щоб їх набути, треба здати визначену урядом кількість найціннішої сільськогосподарської продукції, також за цінами, що їх визначає уряд.

Так, останніх років у Сов. Союзі для приватного вжитку поза отоварюванням зовсім неможливо придбати будь-якого будівельного матеріялу. Такий матеріял можна одержати лише після здачі відповідної кількости продуктів тваринництва: молока, масла, сала й м'яса. Держава на цьому отоварюванні не лише брутальним способом спекулює. Вона просто шахрує.

На адресу завторгвідділом Вукоопспілки Сіроштана щоденно надходять з усіх областей України тисячі скарг від населення, яке вже не місяцями, а роками чекає на отоварення за здані свині чи рогату худобу. Ось кілька прикладів:

Ще на початку 1954 р. Іван Гузь, з Шостинського району на Сумівщині, щоб дістати потрібний ліс для відбудови хати, здав свою єдину корову. Але лісу (дерева) ще й досі не дістав ні тріски.

А колгоспник Хованець з села Яблунівка на Тернопільщині, розпочинаючи минулого року будувати хату, — здав свиню, щоб через отоварення одержати на хату покрівельної бляхи. Та хату, — хоч бідненьку, він уже давно збудував. Але вона стоїть непокритою.

В Багалури з села Ястребня Житомирської области вже майже завалився корівник. Щоб дістати для цього ремонту ліса, Балагура, відриваючи від рота своїх дітей, здав ще минулого року, зверх твердої поставки 1.128 літрів молока. Про отоварення ж і донині нічого не чути.

А руднівські колгоспники Василенко і Крочак на Уманщині, плянують будувати житловий будинок, ще 1953 р. здали аж дві свині. Але будівельного матеріялу ні на один карбованець не дістали і досьогодні. Розсилають вони масу скарг і прохань до найвищих урядових установ. Шукають справедливости, благають про допомогу. А всі їхні скарги відсилаються у Вукоопспілку до Сіроштана з трафаретною резолюцією: „Для вжиття заходів".

А що може зробити Сіроштань, коли матеріялу він немає? Адже він є лише маленьким маклером, якому кремлівські шахраї доручили урядово ошукувати довірливе населення.

В. Міняйло.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Головна Управа оголошує першу листу з прізвищами мистців, які вже склали свої твори на поповнення допомогового фонду, заснованого у минулому році.

З цього фонду видаються допомоги хворим та немічним мистцям українцям, які перебувають по-за Батьківщиною.

Черговість прізвищ мистців відповідає черговості пожертви творів. Твори склали: З. Макаренко, М. Шухевич, Л. Гуцулюк, А. Романчук, К. Кричевська, В. Кричевський, П. Андрусів, П. Мегик, С. Рожок, С. Борачок, Душенко, М. Мороз, Д. Шолдра, Г. Крук, М. Анастазієвський, М. Антохій, О. Грищенко, С. Гординський, О. Даниюк, Р. Пачовський, І. Паливода, М. Білинський В. Сім'янців, С. Литвиненко, П. Холодний, Ю. Воланюк.

Дальший список мистців жертводавців, поданий буде пізніше. Окремо будуть подані прізвища осіб, що зголосилися закупити по одному з творів, призначених на поповнення фонду.

Короткі Вістки

НАЗНАЧЕННЯ П-І ОЛЬГИ МОНАСТИРСЬКОЇ

Едмонтон (П.В.) Кожного року літньою порою Школа Гарного Митецтва в Бенф, у Південній Алберті, влаштовує вакаційний курс, на який приїздять ті, що бажають теоретично і практично збільшити своє знання у мистецькій ділянці. Такий курс триває 6 тижнів. Минулого року Мистецьку Школу в Бенф закінчила успішно п-і Ольга Монастирська, жінка ветиринарного лікаря у Вилинґдоні і пластова діячка в Алберті. На цьогорічний курс Управа Школи запросила п-ю Монастирську до Бенф викладати в характері професора - асистента. Вона є спеціялісткою в модерній кераміці і веде тепер керамічну школу у Вилинґдоні. На закінчення шкільного року відбулася в дні 28 травня ц.р. виставка керамічних виробів п-і Монастирської, яку відвідало поважне число глядачів. Як відомо, п-і О. Монастирська брала теж участь зі своїми виробами під час вистави українських рукописів і стародруків, що відбулася 20 лютого ц.р. в Едмонтоні.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ВИСТАВУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ НОШІ

Едмонтон (П.В.) Восени цього року провінція Алберта відзначує свій Золотий Ювілей. З цього приводу покликано до життя окремий комітет, що запланував широку програму, в якій будуть брати учать різні етнічні групи. Але крім цих спільних програм, деякі українські організації стараються ще про окремі виступи у своїх організаційних рамцях, щоб у той спосіб зазначити український вклад у розвій і розбудову Алберти. І так, Провінціяльна Управа Ліґи Українських Католицьких Жінок підготовляє виставку української народної ноші. В тій цілі відбулася ширша нарада членів Єпархіяльної Управи ЛУКЖ, членкинь Музейної Секції та Управа Едмонтонських Відділів у понеділок 13 червня ц.р. На цій нараді було коло 40 осіб. Головним промовцем була п-і Ірина Павликавська, членка Управи СФУЖО, яка подала головні напрямні, які така вистава має виглядати і поділилася з присутніми воїми враженням з вистав української народної ноші, що вже дотепер виведено в Канаді і в ЗДА. На закінчення наради вибрано окремий комітет, який поведе дальші праці в підготовці цієї цікавої і корисної вистави.

✝

Надійшла до нас сумна вістка з Рідного Краю, що в травні цього року заснув в Бозі в 53-му році священства а в 76-тому році життя наш Батько

о. ІЛЛЯ ЧОРНОДОЛЯ

совітник Єпископської Консисторії в Станиславові, гр.-кат. парох в Заліщиках, пізніше в Кудринцях, ревний душпастир, священик з покликання, знаний проповідник і чільний громадський діяч.

Заупокійні Служби Божі за спокій Його душі відбудуться в неділю, 24-го липня о год. 7-ій рано в Церкві Непорочного Зачаття в Дітройті і дня 2 серпня 1955 в монастирі оо. Студитів в Вудсток в Канаді.

Просимо про молитви за Його душу.

ОЛЕКСАНДРА І РОМАН ВОРОБКЕВИЧІ
з дітьми і внучкою.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УНСоюзу.

ПОДЯКА

Волею Всевишнього відійшов у вічність дня 8-го липня 1955 р. наш Найдорожчий Муж і Батько

бл. п. МАТВІЙ ШАНАЙДА

Покійний походив з села Кривого, пов. Бережани в Західній Україні. Наша рідня головно Параскевія, дружина Покійного і діти, Володимир, Ольга, Стефанія і Михаїл цією дорогою складаємо сердечну подяку добрим людям, сусідам, що були для нас великою піддержкою в нашому горю.

Тому просимо ласкаво прийняти нашу щиру подяку найперше нашій Рідні, які прибули здалека, як брат Покійного Василь Шанайда з Дітройту, Миш., брат Антін Шанайда з дружиною з Ютика, Н. Й., сестрінок Василь Зима з Ютика, Н. Й.

Дуже дякуємо 268-му Відд. УНСоюзу, в якім Покійний був довгі роки активним членом та кільнадцять разів урядником, головою, секретарем і касиром того відділу та причинився багато до його розвою в членстві який числить сьогодні 128 членів, защо членство того ж Відділу взяло численну участь в похоронах, хоч був робочий день. Дякуємо секретарові Відділу п. Теодорові Радинському, який залишив свій бизнес, а взяв участь з своїми членами, які з ним разом несли домовину до гробу і взяли активну участь в похоронах в неділю в Панахиді в похоронному заведенні. Щиро дякуємо Друзям Покійного та його Приятелям і Знайомим: за участь в похоронах та за вінки й китиці квітів на могилу. Дякуємо дуже за численну прислугу. Односельчанам і його Приятелям з доокличних сіл, у віддані останньої прислуги Покійному та за устні вислови співчуття в нашім горю. Нехай Милосердний Господь винагородить Вас усіх. Усіх за Ваші щирі жертви, за любов і пошану, яку Ви всі виявили Покійному мойому мужові, а нам всім дали духову підтримку в найтяжчі хвилини нашого смутку.

Похорони Тлінних Останків відбулися в понеділок, дня 11-го липня 1955 р. з похоронного заведення David J. Wright, Philadelphia, Pa., 7015 Torresdale Ave. Rev. M. Hatfield Church St. Stephan — Cemetery, Wm. Pen Bustlton Ave., Philadelphia, Pa.

Прибиті горем

дружина Параскевія ШАНАЙДА,
діти Володимир, Ольга, Стефанія і Михаїл
та внуки.

З ІНАВҐУРАЦІЙНИХ НАРАД РАДИ ДИРЕКТОРІВ УКК

(Закінчення зі стор. 3)

як редактор, то мусить бути хоч трохи льояльний до установи, яка дає йому працю. Ніхто не може бути більший від організації, в якій працює.

Довшу і жваву дебату викликала ще справа запрошення до УКК представників Українських Церков. Проф. Чубатий пропонує „залишити цю справу так, як була", бо інакше „напитаємо собі клопоту", вже хоч би тому, що не знати якого представника Православної Церкви просити. Д-р Стахів обстоює, щоб цю справу вирішити і він цілком не думає, що з представниками Церкви можна „мати клопіт". Ред. Мудрий теж за тим, щоб запросити представників усіх Церков, але треба наперед вирішити, хто мовби репрезентувати Православну Церкву. Він пропонує, щоб справу передати Екзекутиві, яка повинна б у цій справі перевести відповідні пертрактації та зробити відповідну підготову для рішення на наступних нарадах Ради. Адв. Ярема пригадує, що місця в УКК зарезервовані для представників Церков уже від попереднього Конґресу, але вони не були заповнені. П. Батюк вважає, що місця для представників Церков є відкриті і котра Церква хоче такого представника виделеґувати, вона може це зробити без окремого запрошення. П. Білинський вважає, що дискусія ведеться так, наче б тут хтось був проти Церкви, що, очевидно, не відповідає дійсності. Він особисто не думає, що це є спеціяльна почесть для представників Церкви запрошувати їх до Ширшої Ради УКК, без права голосу. Д-р Стахів вияснює, що Рада Директорів має право кооптувати додаткових членів, отже може надати право голосу представникам Церков. Проф. Добрянський пригадує виступ представників двох наших Церков у Конґресі ЗДА в січні цього року та думає, що УКК міг би на такий сам лад у формі капелянів запросити представників Церков, при чому представники поділеної Православної Церкви могли б виконувати свої обов'язки ротаційним порядком.

У висліді дискусії прийнято пропозицію ред. Мудрого, щоб Екзекутива поробила в цій справі потрібну підготову для чергових нарад Ради.

Дальші справи полагоджено майже без дискусії.

Справу призначення шостого віце-президента відложено, на пропозицію д-ра Ґалана, до чергових нарад.

Справу 19-ої точки резолюцій Конґресу, відложено — на пропозицію ред. Драґана, — до перевірки і апробати протоколу з Конґресу.

Справу обговорення пляну праці на біжучу каденцію відложено до після того, як поодинокі комісії відбудуть свої наради та приготують відповідні пропозиції.

Чергове засідання рішено відбути в першій половині жовтня, а поодинокі комісії повинні відбути свої наради у вересні.

На цьому вичерпано порядок нарад і президент УКК п. Д. Галичин закрив це перше засідання новообраної Ради Директорів Українського Конґресового Комітету.

— о —

В доповненні до звідомлення, поданого в числі „Свободи" з 19 липня, зокрема про склад комісій, треба додати, що комісії іміґраційних справ рішено не творити зате ж створено, крім згаданих там ще такі дві комісії:

Комісія господарських і соціяльних справ: Гайвас, Сендзік, Соколишин, Спринський, Леськів і Пелешок.

Комісія для робітничих справ: Пізнак, Стахів, Мудрий, Ґалан, Гайвас, Білинський, Базарко.

До комісії для справ молоді, крім поданих вже, вирішено запросити ще представників Католицької Ліґи молоді, Ліґи Православної Молоді і СУСТА.

✝

Посмертні Згадки

ДМИТРО ПАЩАК, довголітній член Відд. 238 УНСоюзу в Бостон, Масс., помер 6-го липня 1955 р. Покійний уродився 1889 р. в с. Ярчівці, повіт Зборів, Зах. Україна. Залишив в смутку 2 синів, Антона і Теофіля і одну дочку Аделю і 4 внуків. Похорон відбувся 9-го липня 1955 р., з Православної Церкви св. Ап. Андрія Первозванного в Бостон, Масс., на цвинтар Mount Hope в Бостон, Масс. — В. Н. П.!
І. Селінський, секр.

ВОЛОДИМИР ПУРІЙ, член Т-ва Українська Січ, Відд. 59 У. Н. Союзу в Бріджпорт, Конн., помер по короткій недузі 8-го липня 1955 року. Покійний походив з Рогатина, Зах.Україна. Полишив в смутку старенських родичів, братів і сестру. Похорон відбувся 11 ц. м. з похоронного заведення до греко-катол. церкви при участі Родини, Членів і Знайомих. Похоронено на цвинтарі св. І. Хрестителя в Стратфорд, Конн. — В. Н. П.!
Управа 59 Відділу.

Цікаве для старших чоловіків

Вітаміни й мінеральні води для спеціяльного вжитку людьми старшого віку — є вже відомі Корисні висліди дають найбільшу заохоту людям, які є стурбовані і пригноблені своїм станом. Не потребуєте морочитися, що ви „старі", втомлені, не почувайтеся, що ви „скінчені" коли той стан не є функціональний, а просто викликаний браком Б1, Б2 niacinamide, або заліза тому, що тепер появився знаменитий і сильний засіб, який охоплює всі ті життьові елементи плюс 15 інших вітамін і мінеральних вод а все це тільки в одній капсульці. Все, чого потребуєте, це взяти одну з отих капсульок денно, щоб дістати певну скількість терапевтичних вартостей з деяких найважніших поживних складників, які витворюють енергію, відому чоловікові. Щоб дістати 50 штук запасу того препарату, вишліть просто поштою цю вирізку до TYNOL CO., Dept. 512, Box 321, Croton on Hudson, N.Y., а щоби мати певність напишіть друкованим письмом своє прізвище й адресу на обороті коверти. Пакунок буде доставлений поштою за післяплатою $4.48, що рівняється видаткові меншому як 10 центів денно себто досить мало, щоб видати їх для свого добра.

ТАРЗАН, ч.3503. Тихий успіх.

BEFORE THE SENTRY COULD CRY OUT, A CRUSHING HAND WAS UPON HIS WINDPIPE.

WITH GRIM TENACITY, THOSE STEEL-LIKE FINGERS CLOSED AROUND THE ARAB'S THROAT.

--THE SENTRY WAS STILL. THEN TARZAN BORE HIS VICTIM INTO THE MIDST OF THE LEAFY MAZE ABOVE.

Поки вартовий міг крикнути, рука здушила його горло.

З жорстокою наполегливістю подібні до сталі пальці замкнулися довкола горла араба.

...Вартовий був неживий. Тоді Тарзан заніс свою жертву у неприхідний лябірінт гілляк.